

Lovforslag nr. L 144. Fremsat den 26. februar 2009 af undervisningsministeren (Bertel Haarder)

## Forslag

til

# Lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v.

(Tilsynet med undervisningen m.v. og optagelse i dagtilbud af børn på mindst 2 år og 6 måneder m.v.)

### § 1

I lov om friskoler og private grundskoler m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 962 af 26. september 2008, foretages følgende ændringer:

1. § 8 a, stk. 5, 2. pkt., ophæves.

2. Kapitel 3 affattes således:

»Kapitel 3

Tilsyn

*Forældrekreds og bestyrelse*

§ 9. Det påhviler forældrene til børn i en fri grundskole at føre tilsyn med skolens almindelige virksomhed. Forældrekredsen træffer selv beslutning om, på hvilken måde tilsynet skal udøves, jf. dog § 9 a.

§ 9 a. Forældrekredsen og bestyrelsen skal i fællesskab sikre, at en eller flere tilsynsførende varetager tilsynet med

- 1) elevernes standpunkt i dansk, matematik, engelsk og, hvis skolen er omfattet af § 8 a, stk. 5, historie,
- 2) at skolens samlede undervisningstilbud ud fra en helhedsvurdering står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, og
- 3) at skolen opfylder kravene i § 1, stk. 2, 4. pkt., og § 2, stk. 3, 1. pkt.

Stk. 2. Forældrekredsen og skolens bestyrelse kan i stedet i fællesskab træffe beslutning om, at tilsynet med de forhold, der er nævnt i stk. 1, nr.

1-3, skal føres af skolen ved selvevaluering efter en evalueringsmodel godkendt af undervisningsministeren, jf. § 9 e.

Stk. 3. Gennemføres en beslutning om selvevaluering, jf. stk. 2, ikke, finder stk. 1 anvendelse.

*Certificeret tilsynsførende*

§ 9 b. Den eller de tilsynsførende, der er nævnt i § 9 a, stk. 1, vælges af forældrekredsen for højst 4 år ad gangen. Forældrekredsen kan dog i stedet anmode kommunalbestyrelsen i skolekommunen om at udpege den eller de tilsynsførende. Skolen skal underrette Undervisningsministeriet om, hvem der er valgt eller udpeget til at føre tilsyn.

Stk. 2. Den eller de tilsynsførende må ikke

- 1) tilhøre forældrekredsen,
- 2) være medlem af skolens bestyrelse,
- 3) være ansat på skolen,
- 4) være ansat eller bestyrelsesmedlem på en anden fri grundskole, hvis skolens ansatte eller bestyrelsesmedlemmer fører tilsyn med denne anden frie grundskole, eller
- 5) være gift eller nært beslægtet med personer, der er omfattet af nr. 1-4.

Stk. 3. Den eller de tilsynsførende skal senest ved tiltrædelsen som tilsynsførende være certificeret i henhold til § 9 c.

Stk. 4. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om valg af tilsynsførende.

*Stk. 5.* Skolen skal betale den eller de tilsynsførende en godtgørelse efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, medmindre den eller de tilsynsførende har fraskrevet sig retten til godtgørelse.

*Stk. 6.* Undervisningsministeren kan udstede påbud til en certificeret tilsynsførende om inden for en nærmere bestemt frist at forbedre en mangelfuld tilsynsindsats. Opfylder den eller de tilsynsførende ikke kravene til tilsynet i henhold til denne lov eller regler fastsat i medfør heraf, kan undervisningsministeren udstede påbud til forældrekredsen om inden for en nærmere angivet frist at vælge en eller flere nye tilsynsførende eller at anmode kommunalbestyrelsen om at udpege en eller flere nye tilsynsførende.

**§ 9 c.** Undervisningsministeriet certificerer efter indstilling fra skoleforeningerne de tilsynsførende, der er nævnt i § 9 b, stk. 1.

*Stk. 2.* En tilsynsførende skal for at opnå certificering

- 1) have sådanne faglige og pædagogiske forudsætninger, at den pågældende er i stand til at varetage et tilsyn med undervisningen på grundskoleniveau, og
- 2) beherske dansk i skrift og tale, medmindre tilsynet føres på de tyske mindretalsskoler eller ved skoler, som har fået godkendt et andet undervisningssprog end dansk, jf. § 2, stk. 3.

*Stk. 3.* De kvalifikationer, som er nævnt i stk. 2, nr. 1, kan erhverves ved at gennemføre et uddannelsesforløb, der giver indsigt i tilsynsopgaverne, tilsynets udførelse og afrapportering. Personer, der på anden måde kan dokumentere, at de opfylder kravene i stk. 2, nr. 1, kan tillige certificeres.

*Stk. 4.* Undervisningsministeren fastsætter regler om certificeringsordningen.

**§ 9 d.** Den eller de tilsynsførende skal

- 1) aflægge mindst ét årligt tilsynsbesøg på skolen,
- 2) overvære undervisningen i et omfang afstemt efter skolens størrelse,
- 3) overvære undervisningen inden for hvert af de fagområder, som folkeskolens fagkreds naturligt kan opdeles i,
- 4) drøfte indholdet af skolens undervisningsplaner med skolens leder og lærere, og
- 5) vurdere det anvendte undervisningsmateriales faglige og pædagogiske kvalitet.

*Stk. 2.* Den eller de tilsynsførendes overværelse af skolens undervisning, jf. stk. 1, nr. 2, skal have et omfang svarende til mindst én hel skoledag.

*Stk. 3.* Skolen skal efter anmodning udlevere de oplysninger til den eller de tilsynsførende, som er nødvendige for tilsynets gennemførelse.

*Stk. 4.* Den eller de tilsynsførende afgiver hvert år en skriftlig tilsynserklæring til forældrekredsen og skolens bestyrelse om tilsynet efter § 9 a, stk. 1. Er der blandt flere tilsynsførende uenighed om affattelsen af tilsynserklæringen, skal dette fremgå af erklæringen. Enhver tilsynsførende har ret til at afgive sit særstandpunkt i tilsynserklæringen. Tilsynserklæringen skal offentliggøres på skolens hjemmeside på internettet.

*Stk. 5.* Undervisningsministeren kan fastsætte regler om formen for afgivelse af den tilsynserklæring, der er nævnt i stk. 4.

*Stk. 6.* Skønner den eller de tilsynsførende, at elevernes standpunkt i et eller flere fag, jf. § 9 a, stk. 1, nr. 1, ikke står mål med, hvad der almindeligvis opnås i folkeskolen, eller at skolens undervisning ikke opfylder kravene i § 1, stk. 2, 1. eller 2. pkt., fastsættes en kort frist, dog på mindst 3 måneder, til forbedring af forholdene. Det samme gælder, hvis den eller de tilsynsførende skønner, at skolen ikke opfylder kravene i § 1, stk. 2, 4. pkt., eller § 2, stk. 3, 1. pkt. Hvis den eller de tilsynsførende efter fristens udløb finder, at kravet om forbedring af forholdene fortsat ikke er opfyldt, udfærdiger den eller de tilsynsførende en erklæring herom, som sendes i høring hos forældrekredsen og skolens bestyrelse. Hvis den eller de tilsynsførende efter høringen herefter finder, at kravet om forbedring af forholdene fortsat ikke er opfyldt, sendes en begrundet indberetning herom med de eventuelt afgivne høringssvar til Undervisningsministeriet.

### Selvevaluering

**§ 9 e.** Undervisningsministeriet godkender efter indstilling fra de frie grundskolers skoleforeninger modeller for, hvordan frie grundskoler kan foretage selvevalueringer, jf. § 9 a, stk. 2.

*Stk. 2.* Skoler, der foretager selvevaluering efter en model godkendt i medfør af stk. 1, skal mindst hvert tredje år gennemføre en sådan evaluering.

*Stk. 3.* Skolen skal løbende offentliggøre resultatet af evalueringen og skolens plan for,

hvordan der vil blive fulgt op herpå på skolens hjemmeside på internettet.

*Stk. 4.* Undervisningsministeren fastsætter regler om selvevaluering, herunder om kriterierne for godkendelse af evalueringsmodeller.

#### *Statens tilsyn med undervisningen m.v.*

§ 9 f. Undervisningsministeren fører tilsyn med, at frie grundskoler overholder § 1, stk. 2, § 1 a og § 2, stk. 3, 1. pkt.

§ 9 g. Undervisningsministeren kan føre et skærpet tilsyn med en skole. Undervisningsministeren kan i den forbindelse beslutte, at kommunalbestyrelsen i skolekommunen skal føre dette tilsyn eller dele deraf.

*Stk. 2.* Undervisningsministeren fastsætter regler om skærpet tilsyn, herunder om tilsynsprocessen og hvilke redskaber, der kan anvendes, herunder test.

§ 9 h. Finder undervisningsministeren på baggrund af et skærpet tilsyn, at der ikke er tilstrækkelig sikkerhed for, at en skole opfylder kravene i § 1, stk. 2, 1. eller 4. pkt., kan ministeren træffe afgørelse om, at skolen ikke længere omfattes af lovens regler om frie grundskoler, og at skolen ikke kan modtage tilskud efter loven. Eventuel fortsat undervisning på skolen af børn i den undervisningspligtige alder vil herefter være omfattet af kapitel 8.

*Stk. 2.* Finder undervisningsministeren på baggrund af et skærpet tilsyn, at der ikke er tilstrækkelig sikkerhed for, at en skole opfylder kravene i § 1, stk. 2, 2. pkt., kan ministeren træffe afgørelse om, at skolen ikke længere kan tilbyde denne sprogstimulering efter lovens bestemmelser herom. § 4 a i lov om folkeskolen finder herefter tilsvarende anvendelse på eventuel fortsat sprogstimulering på skolen.«

3. I § 11, stk. 1, nr. 1, *litra c*, indsættes efter »lærtimer,«: »pædagogisk medhjælp,«.

4. I § 11, stk. 1, indsættes som nr. 4:

»4) Et særligt tilskud til de frie grundskolers foreninger til varetagelse af fælles opgaver om tilsyn, jf. §§ 9 b-9 e.«

5. I § 11, stk. 3, indsættes efter 1. pkt.:

»Fordelingssekretariatet fordeler endvidere tilskuddet efter stk. 1, nr. 4, mellem skolernes foreninger.«

6. § 24 a affattes således:

»§ 24 a. Finder undervisningsministeren, at der ikke er tilstrækkelig sikkerhed for, at en skoles virksomhed er i overensstemmelse med denne lov eller de regler eller aftaler, der er fastsat eller indgået i henhold til loven, kan ministeren udstede påbud til skolen om at foretage konkrete ændringer af den pågældende virksomhed.«

7. I § 33, stk. 1, ændres »§§ 5, 7 og 9 a,« til: »§ 5, § 7,«.

8. I § 33 indsættes som *stk. 3*:

»*Stk. 3.* Hvis en skole, der ikke modtager tilskud efter denne lov, overtræder et påbud efter § 24 a, kan undervisningsministeren træffe afgørelse om, at skolen ikke længere omfattes af lovens regler om frie grundskoler. Eventuel fortsat undervisning på skolen af børn i den undervisningspligtige alder vil være omfattet af kapitel 8.«

9. I § 36 a, stk. 1, 1. pkt., ændres »fyldt 3 år« til: »mindst 2 år og 6 måneder«.

10. I § 39 ændres »§ 9, stk. 2,« til: »§ 9 a, stk. 1,«.

## § 2

*Stk. 1.* Loven træder i kraft den 1. august 2010.

*Stk. 2.* Med virkning fra 1. januar 2010 fradrages i forbindelse med fastsættelsen af det gennemsnitlige tilskud pr. årselev, jf. § 10, stk. 3, i lov om friskoler og private grundskoler m.v., i årene 2010-2012 et beløb til de frie grundskolers samlede bidrag til finansieringen af Undervisningsministeriets omkostninger i forbindelse med varetagelsen af opgaverne efter §§ 9 b-9 e. Beløbet opgøres som det samlede bidrag til Undervisningsministeriet delt med antallet af årselever, der er budgetteret med på finansloven. Det samlede bidrag til Undervisningsministeriet fastsættes på de årlige finanslove.

*Stk. 3.* § 9 b, stk. 3, i lov om friskoler og private grundskoler m.v., som affattet ved denne lovs § 1, nr. 2, har virkning for tilsynsførende, der vælges den 1. august 2012 eller senere. En tilsynsførende, der er valgt før den 1. august 2012, men som ikke er certificeret, kan fortsætte sin valgperiode ud.

## Bemærkninger til lovforslaget

### Almindelige bemærkninger

#### 1. Indledning

På baggrund af et ønske fra de frie grundskolers skoleforeninger nedsatte undervisningsministeren i sommeren 2006 en arbejdsgruppe med henblik på at drøfte en ny model for tilsynet med undervisningen på frie skoler. Formålet med arbejdsgruppen var at gennemgå eksisterende regler for tilsyn med skolernes undervisning m.v., at undersøge, om det er muligt at forenkle disse regler, uden at tilsynets kvalitet og effektivitet forringes, og at beskrive procedurer for tilsynets førelse. Arbejdsgruppen anbefaler, at tilsynet med undervisningen på de frie grundskoler skal organiseres og tilrettelægges således, at eventuelle problemer i videst muligt omfang afklares lokalt af og på den enkelte skole, og at der derfor som led i en forenkling af tilsynsordningen bør gennemføres en styrkelse af det lokale tilsyn på skolerne. Der er i arbejdsgruppen opnået enighed om den foreslåede nye tilsynsmodel.

Lovforslaget indebærer, at

- <sup>2</sup> forældrekredsens tilsyn med skolens almindelige virksomhed videreføres,
- <sup>2</sup> det eksterne decentrale tilsyn med skolen styrkes via krav om certificering af tilsynsførende,
- <sup>2</sup> skolen i stedet for eksternt tilsynsførende kan vælge selvevaluering efter en model, der godkendt af undervisningsministeren,
- <sup>2</sup> det statslige tilsyn forenkles til to former, og
- <sup>2</sup> det statslige skærpede tilsyn gøres mere gennemsigtigt via administrativt fastsatte regler om tilsynets førelse.

Lovforslaget indeholder endvidere enkelte justeringer vedr. tilskud til pædagogisk medhjælp og optagelse i ordning under dagtilbudsloven.

#### 2. Lovforslagets indhold

##### 2.1: Forældrekredsens tilsyn

###### 2.1.1. Gældende ret

En fri grundskoles undervisning er under tilsyn dels af forældrene til elever på skolen, dels af et eksternt forældrevalgt tilsyn, jf. § 9, stk. 1 og 2, i lov om friskoler og private grundskoler m.v. (herefter friskoleloven). Det eksterne forældrevalgte tilsyn består af en eller flere personer, der er uafhængige af skolen. Hvis forældrekredsen ikke vælger en tilsynsførende, varetages tilsynet af kommunalbestyrelsen, jf. lovens § 9, stk. 5.

###### 2.1.2. Den foreslåede ordning

Efter lovforslaget skal det primære tilsyn med en fri grundskole fortsat ligge hos forældrekredsen, og der stilles fortsat krav om, at den eller de tilsynsførende skal være uafhængige af skolen.

Som noget nyt gives forældrekredsen og skolens bestyrelse mulighed for at vælge, om tilsynet med skolens undervisning m.v., skal varetages af en eller flere certificerede tilsynsførende, eller ved at skolen foretager selvevaluering efter en evalueringsmodel, der er godkendt af undervisningsministeren.

#### 2.2. Certificering af tilsynsførende

##### 2.2.1. Den foreslåede ordning

Som noget nyt foreslås, at de eksterne tilsynsførende skal være certificerede. Det foreslås, at undervisningsministeren bemyndiges til at fastsætte regler om certificeringsordningen, og om formen for de tilsynsførendes afgivelse af tilsynserklæring.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 2 (§§ 9 b-9 d).

#### 2.3. Selvevaluering

##### 2.3.1. Den foreslåede ordning

Som noget nyt foreslås, at der indføres en mulighed for, at tilsynet med undervisningen m.v. kan varetages

ved selvevaluering efter en model, der er godkendt af undervisningsministeren. Det foreslås, at undervisningsministeren bemyndiges til at fastsætte regler om selvevaluering, herunder om kriterierne for godkendelse af evalueringsmodeller. Ved selvevaluering forpligtes skolerne til at tilvejebringe en langt større datamængde, end der kræves i den nuværende tilsynsordning. Forældrekrederens og Undervisningsministeriets tilsyn vil derved få en udvidet mulighed for at opnå indsigt i skolens aktuelle kvalitet og i skolens kvalitetssikringstiltag.

Undervisningsministeriet vil evaluere effekten af den nye tilsynsmodel, herunder navnlig selvevalueringmodellen, når den nye model har virket i en periode. Undersøgelse af erfaringerne med den nye tilsynsmodel forventes iværksat i 2014. Evalueringen vil desuden omfatte betydningen af afskaffelsen af det særskilte tilsyn med frie grundskoler, som enten ikke tilbyder folkeskolens afgangsprøver eller ikke tilbyder prøve i faget historie.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 2 (§ 9 e).

## 2.4. Statens tilsyn

### 2.4.1. Gældende ret

Undervisningsministeren fører særskilt tilsyn med frie grundskoler, der giver undervisning på 9. klassetrin, og som ikke afholder folkeskolens afgangsprøver, og med historieundervisningen på skoler, der ikke afholder afgangsprøver i historie, jf. friskolelovens § 9, stk. 9.

Herudover fører Undervisningsministeriet som led i det almindelige sektortilsyn et overordnet tilsyn med skolerne.

Undervisningsministeren kan i særlige tilfælde iværksætte yderligere tilsyn med en skole, jf. friskolelovens § 9, stk. 10.

En fri grundskole med kostafdeling kan anmode undervisningsministeren om, at denne fører tilsyn med kostafdelingen, jf. friskolelovens § 9 a.

Undervisningsministeren kan i særlige tilfælde iværksætte yderligere tilsyn med sprogstimuleringen på en fri grundskole, jf. friskolelovens § 9 b.

Undervisningsministeriets tilsyn med undervisningen varetages af Styrelsen for Evaluering og Kvalitetssikring i Grundskolen (Skolestyrelsen). I dette tilsyn indgår blandt andet en årlig screening og målrettede tilsynsaktiviteter i forhold til en eller flere skoler.

Undervisningsministeren kan beslutte, at en skole ikke kan være en fri grundskole i lovens forstand, der kan modtage tilskud efter loven, hvis der efter ministerens skøn ikke er tilstrækkelig sikkerhed for, at

skolen opfylder lovens krav i § 1, stk. 2, om at give en undervisning, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, eller at forberede eleverne til at leve i et samfund med frihed og folkestyre, jf. friskolelovens § 9, stk. 11.

### 2.4.2. Den foreslåede ordning

Undervisningsministeriets tilsyn med om frie grundskoler overholder friskolelovens § 1, stk. 2, § 1 a og § 2, stk. 3, 1. pkt., om undervisningens kvalitet, frihed og folkestyre, slutmål, delmål, undervisningsplaner og dansk som undervisningssprog foreslås forenklet til to former for tilsyn, et almindeligt tilsyn og et skærpet tilsyn. Det nuværende lovbestemte særskilte tilsyn med skoler, som enten ikke tilbyder folkeskolens afgangsprøver eller ikke tilbyder prøve i faget historie, afskaffes.

Der er ingen ændringer i den gældende ordning i friskoleloven, hvorefter det i første række er forældrekrederens, der fører tilsynet med en fri grundskole.

Undervisningsministeriets foreslåede almindelige og skærpede tilsyn med de fri grundskolers undervisning m.v. kan inddeles i tre hovedområder:

- 1) Tilsyn med undervisningens faglige dimension (indhold og niveau)
- 2) Tilsyn med at elevernes alsidige udvikling tilgodeses
- 3) Tilsyn med at skolerne forbereder eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre samt udvikler og styrker elevernes kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, herunder ligestilling mellem kønnene.

Undervisningsministeriets almindelige tilsyn vil som hidtil generelt være af en overordnet karakter. Hvis der på baggrund af f.eks. en henvendelse fra forældrekrederens opstår tvivl om, hvorvidt en eller flere skoler overholder friskolelovens krav til undervisningen m.v., kan Skolestyrelsen iværksætte en nærmere undersøgelse af sagen. Det almindelige tilsyn baseres herudover på stikprøvevise undersøgelser og screeninger ud fra indikatorer, som kan variere fra år til år, og som fastsættes i tilsynsplanen for det pågældende år.

Som led i det almindelige tilsyn vil ministeriet desuden udtage stikprøver af evalueringer fra både skoler, som udbyder folkeskolens afgangsprøver, og skoler som ikke gør, samt fra skoler, som ikke tilbyder prøve i faget historie.

Det skærpede tilsyn iværksættes, hvis der er anledning til en generel tvivl om, hvorvidt en skoles undervisning efter en helhedsvurdering står mål med, hvad

der almindeligvis kræves i folkeskolen, eller hvorvidt skolen lever op til kravet om at forberede eleverne til at leve i et samfund med frihed og folkestyre, jf. friskolelovens § 1, stk. 2. Iværksættelsen af et skærpet tilsyn sker især på grundlag af de oplysninger i sagen, som er tilvejebragt via det almindelige tilsyn.

For at styrke tilsynets gennemsigtighed foreslås undervisningsministeren bemyndiget til at fastsætte regler om det skærpede tilsyn. Bemyndigelsen ventes anvendt til i bekendtgørelsesform at udarbejde regler for det skærpede tilsyn med undervisningens indhold og kvalitet, herunder hvilke elementer der indgår i den samlede vurdering af en skoles undervisningsindsats. For så vidt angår undervisningens faglige dimension ventes der fastsat regler om, at det fremover skal tilstræbes, at faglige test i videst muligt omfang indgår i vurderingsgrundlaget. Faglige test kan også i dag indgå i vurderingsgrundlaget. Med en højere grad af vægtning af de faglige test er der dog tale om et kurskifte i forhold til det nuværende statslige tilsyn ud fra et ønske om at lægge større vægt på undervisningens resultater. Dermed styrkes skolernes frihed til at tilrettelægge og gennemføre en undervisning, som stemmer overens med skolernes egen overbevisning, og samtidig fastholdes skolerne på et krav om faglige resultater.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 2 (§§ 9 f-9 h).

### 2.5. Påbud

Efter friskolelovens § 24 a har undervisningsministerens mulighed for i visse tilfælde at udstede påbud til en skole om at ændre skolens virksomhed. Efter forslaget udvides denne mulighed således, at ministeren kan udstede påbud til skolen om at foretage konkrete ændringer af den pågældende virksomhed. Der henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 6.

Det foreslås endvidere, at hvis en skole, der ikke modtager tilskud efter loven, ikke overholder et påbud efter den foreslåede affattelse af § 24 a, kan undervisningsministeren træffe afgørelse om at skolen ikke længere omfattes af lovens regler om frie grundskoler. En skole kan f.eks. være frataget retten til at modtage tilskud, fordi skolen ikke opfylder lovens § 5, stk. 2, om at være uafhængig.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 8.

### 2.6. Tilskud til pædagogisk støtte

Efter lovforslaget kan en del af de frie grundskolers samlede driftsbevilling anvendes til tilskud til pædagogisk støtte til elever med svære handicap.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 4.

## 2.7. Optagelse i dagtilbud

### 2.7.1. Gældende ret

Efter den gældende § 36 a kan de frie grundskoler varetage opgaver som privatinstitution eller privat dagpasning efter bestemmelserne herom i dagtilbudsloven for børn, der mindst er fyldt 3 år, for tiden indtil de begynder i børnehaveklasse.

### 2.7.2. Den foreslåede ordning

Med lovforslaget udvides denne mulighed til, at skolerne kan varetage opgaver som privatinstitution eller privat dagpasning allerede, fra børnene er mindst 2 år og 6 måneder. Baggrunden for forslaget er, at der mange steder har udviklet sig en praksis, hvorefter kommunerne overfører børn fra vuggestue til børnehave, inden børnene fylder 3 år. Forslaget vil således kunne begrænse unødige institutionsskift, samtidig med at det frie institutionsvalg opretholdes.

Endelig indebærer lovforslaget enkelte konsekvensændringer i friskoleloven.

## 3. Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner

Lovforslaget er udgiftsneutralt for staten. Lovforslaget medfører udgifter til skolernes fælles administration af tilsynsordningen. Udgifterne hertil finansieres ved fradrag i den samlede økonomiske ramme til området. Beløbet fastsættes på de årlige finanslove.

Lovforslaget medfører endvidere i en overgangsfase udgifter til etablering af den statslige administration af certificeringsordningen og selvevalueringsordningen. Lovforslaget indebærer, at en andel heraf i perioden 2010-2012 vil blive finansieret ved fradrag i den samlede ramme for friskoleområdet. Der forventes at blive tale om et mindre beløb på i alt under 3 mio. kr. for perioden. De årlige beløb fastsættes på de årlige finanslove.

Lovforslaget har ingen økonomiske konsekvenser for kommunerne og regionerne.

## 4. Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner

Lovforslaget indebærer, at Undervisningsministeriet skal varetage en række opgaver med den foreslåede nye ordning om certificering af tilsynsførende og etablering af en selvevalueringsordning.

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for kommunerne og regionerne.

### 5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

### 6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

### 7. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ikke administrative konsekvenser for borgerne.

### 10. Sammenfattende skema

|  | Positive konsekvenser/mindre-udgifter          | Negative konsekvenser/merudgifter  |
|--|--|--|
| Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner     | Ingen  | Lovforslaget er udgiftsneutralt.   |
| Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner | Ingen  | Lovforslaget indebærer, at Undervisningsministeriet skal varetage en række opgaver med den foreslåede nye ordning om certificering af tilsynsførende og etablering af en selvevalueringsordning. |
| Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet                  | Ingen  | Ingen  |
| Administrative konsekvenser for erhvervslivet              | Ingen  | Ingen  |
| Miljømæssige konsekvenser                                  | Ingen  | Ingen  |
| Administrative konsekvenser for borgerne                   | Ingen  | Ingen  |
| Forholdet til EU-retten                                    | Forslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter |  |

### Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

#### Til § 1

#### Til nr. 1 (§ 8 a, stk. 5)

Efter friskolelovens § 8 a, stk. 5, 2. pkt., skal frie grundskoler, der ikke afholder folkeskolens afgangsprøver i historie, årligt indsende dokumentation for, at undervisningen i historie er givet på et niveau, der leder frem mod skolens slutmål i historie. Denne dokumentation er et led i Undervisningsministeriets særskilte tilsyn med frie grundskoler. Da det særskilte tilsyn ikke videreføres i den foreslåede tilsynsmodel, jf. § 1, nr. 2, foreslås bestemmelsen ophævet.

### 8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

### 9. Høring

Lovforslaget har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.: Dansk Friskoleforening, De Samvirkende Invalideorganisationer, Efterskoleforeningen, Frie Grundskolers Fællesråd, Frie Skolers Lærerforening, KL og Rigsrevisionen.

#### Til nr. 2

Det gældende *kapitel 3* om tilsyn er omformuleret med henblik på at indarbejde den nye model for tilsynet.

Som et led i forenklingen af tilsynet indgår en afskaffelse af det særskilte statslige tilsyn med skoler, som ikke tilbyder folkeskolens afgangsprøver, og med faget historie på skoler, som ikke tilbyder prøve i historie, jf. friskolelovens § 9, stk. 9.

Som en konsekvens af kommunalreformen, herunder amtskommunernes nedlæggelse, er der ikke længere behov for den gældende § 9 a om, at en fri grundskole med kostafdeling kan anmode undervisningsministeren om, at denne fører tilsyn med kostafdelingen, idet bestemmelsens formål var at sikre, at en fri grundskole med kostafdeling ikke behøvede godkendelse af den stedlige amtskommune for, at den kunne anvende

des som opholdssted for børn, som de sociale myndigheder har anbragt uden for hjemmet.

Den gældende § 9 b om sprogstimulering er indarbejdet i den foreslåede bestemmelse i § 9 h, stk. 2.

Bestemmelsen i § 9 er i det væsentlige en videreførelse af friskolelovens § 9, stk. 1, om at forældrekredsen fører tilsyn med skolens almindelige virksomhed. Dette indebærer bl.a., at forældrekredsen skal føre tilsyn med, at skolen giver undervisning og sprogstimulering efter § 1, stk. 2, 2. pkt., som står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, og med, om skolen forbereder elever til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre samt udvikler og styrker elevernes kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, herunder ligestilling mellem kønnene.

Af den foreslåede § 9 a fremgår det, at forældrekredsen og bestyrelsen i fællesskab skal sikre, at en eller flere tilsynsførende varetager tilsynet med elevernes standpunkt i dansk, matematik og engelsk og, hvis skolen ikke afholder folkeskolens afgangsprøver i historie, historie samt med, om skolens samlede undervisningstilbud ud fra en helhedsvurdering står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Forældrekredsen og bestyrelsen skal endvidere i fællesskab sikre, at den eller de tilsynsførende varetager tilsynet med, at skolen opfylder kravene om, at skolen forbereder elever til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre samt udvikler og styrker elevernes kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, herunder ligestilling mellem kønnene. Endvidere skal det sikres, at der varetages tilsyn med, at undervisningssproget er dansk.

Forældrekredsen og bestyrelsen kan i fællesskab beslutte, at skolen i stedet for tilsyn ved tilsynsførende fører tilsyn ved at foretage selvevaluering efter en evalueringsmodel, der er godkendt af undervisningsministeren, jf. den foreslåede § 9 e.

Hvis skolens bestyrelse og forældrekredsen i fællesskab har besluttet at foretage selvevaluering, kan en beslutning om at ændre tilsynsform til det eksterne tilsyn kun ske ved en ny fælles beslutning af bestyrelsen og forældrekredsen.

Gennemføres en beslutning om selvevaluering imidlertid ikke, finder den foreslåede § 9 a anvendelse. Det indebærer, at forældrekredsen i så fald skal vælge en eller flere tilsynsførende.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til de foreslåede bestemmelser i §§ 9 b-9 e.

Den foreslåede bestemmelse i § 9 b vedrører de tilsynsførende. Såfremt bestyrelsen og forældrekredsen

har besluttet, at tilsynet skal varetages af en eller flere tilsynsførende, skal forældrekredsen som hidtil vælge en eller flere personer til at føre dette tilsyn. Derimod er det ikke længere muligt for forældrekredsen at vælge, at kommunalbestyrelsen skal varetage tilsynet, men forældrekredsen kan anmode kommunalbestyrelsen i skolekommunen om at udpege en tilsynsførende. Denne tilsynsførende skal ligesom øvrige tilsynsførende være certificeret.

Udgiften til certificering, herunder af de kommunalt udpegede tilsynsførende, afholdes af skolesektoren, jf. de økonomiske bemærkninger og bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 4, hvoraf det fremgår, at der af den samlede driftstilskudsbevilling til de frie grundskoler fastsættes et beløb på finansloven til et særligt tilskud til skolernes forening til varetagelse af fælles opgaver for skolerne i forbindelse med certificering af tilsynsførende.

Valgperioden på højst fire år svarer til den gældende valgperiode i friskolelovens § 9, stk. 2.

Kravene i det foreslåede § 9 b, stk. 2, om, at de tilsynsførende skal være eksterne personer, er ikke ændrede i forhold til den gældende lov. Det er bestyrelsens ansvar at påse, at kravene overholdes. Hvis det konstateres, at en tilsynsførende ikke længere opfylder kravet i det foreslåede § 9 b, stk. 2, skal bestyrelsen indkalde til valg af ny tilsynsførende snarest muligt.

Den eller de tilsynsførende skal senest ved tiltrædelsen som tilsynsførende være certificeret, jf. det foreslåede § 9 b, stk. 3. Forældrekredsen må gerne vælge en tilsynsførende, inden denne er certificeret. I givet fald vil en afgående certificeret tilsynsførende kunne få forlænget sin funktionsperiode, eller forældrekredsen kan vælge en midlertidig tilsynsførende blandt de certificerede tilsynsførende.

Den gældende hjemmel i friskolelovens § 9, stk. 2, 5. pkt., til at udstede regler om valg af tilsynsførende videreføres uændret med det foreslåede § 9 b, stk. 4. Den gældende bemyndigelse er udmøntet i bekendtgørelse nr. 817 af 1. oktober 2002 om valg af tilsynsførende ved friskoler og private grundskoler m.v. Det fremgår bl.a. deraf, at forældrekredsen vælger tilsynsførende ved direkte valg, dvs. at forældrekredsens medlemmer på et møde selv foretager valget direkte.

Efter ønske fra skoleforeningerne foreslås det, at de tilsynsførende som noget nyt kan fraskrive sig godtgørelsen for hvervet som tilsynsførende, jf. det foreslåede § 9 b, stk. 5.

Undervisningsministeriet kan som hidtil udstede påbud til forældrekredsen om inden en nærmere angi-

ven frist at vælge en eller flere nye tilsynsførende, jf. det foreslåede § 9 b, stk. 6.

Overtrædelse af reglerne om certificeret tilsynsførende kan udløse påbud efter § 24 a, som foreslås nyaffattet ved lovforslagets § 1, nr. 6.

Det foreslås med bestemmelsen i § 9 c, at Undervisningsministeriet certificerer tilsynsførende. En tilsynsførende skal for at opnå certificering have sådanne faglige og pædagogiske forudsætninger, at den pågældende er i stand til at varetage et tilsyn med undervisningen på grundskoleniveau, og beherske dansk i skrift og tale, medmindre tilsynet føres på de tyske mindretalsskoler eller ved skoler, som har fået godkendt et andet undervisningssprog end dansk.

Kvalifikationerne, som er nævnt i § 9 c, stk. 2, nr. 1, kan erhverves ved at gennemføre et uddannelsesforløb, der giver indsigt i tilsynsopgaverne, jf. § 9 a, stk. 1, nr. 1-3, tilsynets udførelse og afrapportering. Personer, der på anden måde kan dokumentere, at de opfylder kravene, kan tillige certificeres.

Certificeringsordningens nærmere rammer fastlægges i bekendtgørelsesform. Bekendtgørelsen skal udstikke de overordnede rammer for certificeringsordningen.

Tilmelding af kandidater til ordningen vil typisk ske på decentralt initiativ fra/via de frie grundskoler og skoleforeningerne. Kandidater kan dog også af egen drift melde sig til ordningen. Det er hensigten, at forældrekræden skal kunne vælge tilsynsførende fra en liste over certificerede tilsynsførende.

Den eksterne tilsynsførende skal gennemgå et kortere kursusforløb, som blandt andet skal give indsigt i friskolelovens § 1, stk. 2, tilsynets udførelse og afrapportering. Kursusforløbet varighed afhænger af kursusindholdet for den enkelte.

Uddannelsen skal omfatte et basiskursus og et efteruddannelseskursus, som løbende ajourføres i forhold til relevante ændringer af friskolelovgivningen og folkeskolelovgivningen.

Der skal kunne gives merit og ske godskrivning for realkompetencer i forbindelse med uddannelsen. Således vil det på baggrund af en konkret vurdering af den enkelte kandidats kompetencer være muligt at blive fritaget for dele af eller hele uddannelsesforløbet.

Skoleforeningerne skal i fællesskab sikre, at de udbudte uddannelsesforløb lever op til de opstillede krav.

Skolestyrelsen skal i samarbejde med skoleforeningerne løbende evaluere uddannelsen og vurdere behov for ændringer og justeringer af indhold og omfang.

Ordningen skal indeholde en vurdering af, om kandidaten har sådanne faglige og pædagogiske forud-

sætninger, at den pågældende er i stand til at varetage et tilsyn med undervisningen på grundskoleniveau.

Det skal desuden fortsat være et krav, at den tilsynsførende skal beherske dansk i skrift og tale, medmindre tilsynet føres ved de tyske mindretalsskoler eller ved skoler, der har fået godkendt et andet undervisningssprog end dansk.

Når kandidaterne har gennemgået uddannelsen, og skoleforeningerne skønner, at de er egnede til at blive certificerede, sender foreningerne en indstilling herom til Skolestyrelsen. Indstillingen skal indeholde oplysninger om evt. meritoverførsel eller realkompetencevurdering.

Skolestyrelsen foretager herefter på Undervisningsministeriets vegne den endelige vurdering af, om kandidaten har de fornødne kvalifikationer til at løfte tilsynsopgaven. I givet fald udsteder Skolestyrelsen et bevis til den pågældende.

Beviset tidsbegrænses til at gælde f.eks. 5 år. Når et bevis udløber, og den pågældende fortsat ønsker at være certificeret tilsynsførende, skal den pågældende efter indstilling fra en skoleforening gennemgå et forkortet uddannelsesforløb, som sigter på at ajourføre kandidaten.

En liste over certificerede tilsynsførende offentliggøres på Skolestyrelsens hjemmeside.

En certificeret tilsynsførende kan føre tilsyn med en eller flere skoler.

Hvis en certificeret tilsynsførende ikke på tilfredsstillende måde opfylder kravene til tilsynet i henhold til friskolelovgivningen kan Skolestyrelsen tilbagekalde certificeringen. Undervisningsministeren kan udstede påbud til forældrekræden om at vælge en ny tilsynsførende, når kravene til tilsynet ikke opfyldes, jf. det foreslåede § 9 b, stk. 6.

Bestemmelsen i den foreslåede § 9 d er i det væsentlige en videreførelse af de gældende bestemmelser i friskolelovens § 9, stk. 6-8, og stk. 13, dog ikke bestemmelsen i stk. 8, sidste pkt., om, at undervisningsministeren på baggrund af en indberetning fra tilsynsførende kan træffe beslutning om, at en skole ikke kan være en fri grundskole efter loven.

Bestemmelsen i den foreslåede § 9 e fastsætter, hvad der gælder om selvevaluering. Bestemmelsen indfører en mulighed for selvevaluering af skolens undervisning efter en model, der af godkendt af undervisningsministeren, som alternativ til det eksterne forældrevalgte tilsyn.

Efter forslaget får undervisningsministeren bemyndigelse til at fastsætte regler om kriterier for godkendelse af evalueringsmodeller, jf. den foreslåede § 9 e, stk. 4.

Under hvert tema i skolernes evaluering vil der være en obligatorisk del med spørgsmål, der skal besvares. Skolernes besvarelse af de obligatoriske spørgsmål betyder, at bestemte oplysninger skal indgå i beskrivelsen, og at svarene skal gives i en bestemt form. Herudover kan den enkelte evalueringsmodel indeholde spørgsmål, som skolerne ikke har pligt til at besvare. Evalueringsmodellerne skal indeholde en angivelse af, hvilke spørgsmål det er obligatorisk for skolerne at svare på, og hvilke spørgsmål der er valgfrie.

De enkelte evalueringsmodeller godkendes ud fra, at de beskriver navnlig følgende:

Friskolelovens centrale krav

- Om skolens samlede undervisningstilbud ud fra en helhedsvurdering står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.
- Om skolen overholder kravet i § 1, stk. 2, 4. pkt., om at forberede eleverne til at leve i et samfund med frihed og folkestyre.
- Elevernes standpunkt i dansk, regning/matematik og engelsk.

Evalueringemetoder

- Hvorledes skolen systematisk iagttager elevernes faglige standpunkt (test, portfolio, samtaler, samt andre metoder til evaluering af elevernes udbytte af undervisningen, f.eks. spørgeark, elevsamtaler, klasseidrøftelser).
- Hvorledes skolen inddrager data og dokumentation i form af iagttagelser af praksis og resultater i sin evaluering, samt at skolen skal foretage den efterfølgende vurdering af resultaterne.

Elevernes faglige standpunkt og deres generelle udbytte af undervisningen

- Hvorledes skolen inddrager elevernes aktuelle faglige niveau i fagene dansk, matematik og engelsk, samt historie, hvis skolen ikke afholder folkeskolens afgangsprøve i historie (ikke på individniveau, men på årgangs eller trinniveau (skolens delmål)).
- Hvorledes skolen vurderer, hvorvidt skolens undervisning i de øvrige fag og fagområder leder frem mod skolens beskrevne del- og slutmål, som fremgår af undervisningsplaner.

Skolens formulering af mål

- Hvorledes skolen tager stilling til skolens del- og slutmål samt undervisningsplaner for skolens fag og fagområder, herunder om skolen påtænker at justere de faglige mål.

Elevernes alsidige udvikling

- Hvorledes skolen tager stilling til, om skolen tilgodeser elevernes alsidige udvikling. Det kan blandt andet dokumenteres ved hjælp af skolens beskrivelse af faglige mål og skolens undervisningsplaner, skolens konkrete timeplan og årsplaner for de enkelte fag.

Frihed og folkestyre

- Hvorledes skolen konkret arbejder med at forberede skolens elever til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre samt udvikle og styrke elevernes kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, herunder ligestilling mellem kønnene. Beskrivelsen skal blandt andet komme ind på, hvordan der arbejdes med disse områder i selve undervisningen, i skolens øvrige aktiviteter, i kontakten med den enkelte elev, i større grupper af elever, hold, klasser eller andet og på skolen som helhed. Skolen skal herunder gøre rede for elevernes mulighed for inddragelse/medindflydelse på deres skolegang, herunder skolens praksis for inddragelse af elever i beslutninger i undervisningen og på skolen. Dette kan blandt andet dokumenteres ved en undersøgelse af elevernes undervisningsmiljø, herunder en beskrivelse af skolens konkrete opfølgning på undersøgelsens resultater.

Elevernes overgang til ungdomsuddannelserne og oplysninger om elevgennemstrømning

- Hvorledes skolens oplysninger om elevernes overgang til ungdomsuddannelserne eller til undervisning i en anden grundskole, samt om elevgennemstrømningen indgår i evalueringen.

Skoleledelse

- En beskrivelse af væsentlige elementer af hvordan skolens bestyrelse og skolelederen i praksis kvalitetssikrer undervisningen.

Specialundervisningen og dansk som andetsprog

- Hvorledes skolen evaluerer specialundervisningsindsatsen og indsatsen i forhold til dansk som andetsprog, samt hvordan skolen vurderer resultaterne af den konkrete indsats på disse områder.

Uddannelsesvejledning

- Hvorledes skolen evaluerer sin indsats med hensyn til uddannelsesvejledning.

### Samlet vurdering samt opfølgingsplan

– Hvorledes skolen foretager en samlet vurdering af skolens resultater og praksis på de ovenfor beskrevne områder. Skolens samlede vurdering skal tage udgangspunkt i kravet om, at skolens undervisning, herunder evt. sprogstimulering, skal stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Skolen skal endvidere vurdere skolens eventuelle tilbud på 10. klassetrin. På baggrund af den samlede vurdering skal skolen gøre rede for en handlingsplan, der beskriver de tiltag, som skolen finder det vigtigst at sætte i gang, og hvilken tidshorizont tiltagene skal gennemføres inden for.

Skolen skal mindst hvert 3. år have gennemført en evaluering som led i evalueringen efter en model godkendt af undervisningsministeren, jf. den foreslåede § 9 e, stk. 2. Evalueringen kan foregå i faser.

Skoler, der gennemfører evaluering efter en model godkendt af undervisningsministeren, opfylder herved kravet om evaluering i § 1 b, stk. 3, i friskoleloven.

Skoledirektøren offentliggør godkendte evalueringsskemaer på internettet.

Undervisningsministeriet, ved Skolestyrelsen, fører tilsyn med skolens selvevaluering. Det nærmere omfang af tilsynet fastlægges i forbindelse med en tilsynsplan, som undervisningsministeren fastsætter årligt. Undervisningsministeren, ved Skolestyrelsen, kan ved mangelfuld selvevaluering udstede påbud efter friskolelovens § 24 a, som foreslås nyaffattet ved lovforslagets § 1, nr. 6. Påbud kan f.eks. gå ud på, at skolen i sin selvevaluering tager stilling til skolens del- og slutmål samt undervisningsplaner for skolens fag og fagområder, herunder om skolen påtænker at justere de faglige mål. Imødekommes påbuddet ikke, kan ministeriet påbyde skolen at tage en certificeret tilsynsførende.

Det er hensigten, at en skoles evaluering også skal benyttes af forældrekredsen i tilsynsøjemed. Evalueringens resultat og den tilhørende opfølgingsplan skal derfor offentliggøres på skolens hjemmeside.

Som led i Skolestyrelsens tilsyn kan styrelsen anmode om en kopi af den seneste evaluering med tilhørende dokumentation.

Bestemmelsen i den foreslåede § 9 f fastsætter, hvad gælder om statens tilsyn. Undervisningsministeren fører ved Skolestyrelsen et almindeligt overvågende tilsyn med, om frie grundskoler overholder lovens § 1, stk. 2, om, at skolen skal give en undervisning, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, og at skolen skal forberede eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre samt udvikle og styrke elevernes kendskab til

og respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, herunder ligestilling mellem kønnene. Det almindelige tilsyn med undervisningen m.v. omfatter desuden lovens § 1 a om slutmål, undervisningsplaner og delmål samt § 2, stk. 3, 1. pkt., om dansk som undervisningssprog.

Hvis der opstår tvivl om, hvorvidt en skole overholder disse krav, vil tilsynet normalt tage udgangspunkt i tilsynserklæringen fra det certificerede forældrevalgte tilsyn eller skolens selvevaluering, inkl. skolens opfølgning herpå, skolens beskrivelse af mål og planer, resultaterne ved aflæggelse af folkeskolens afgangsprøve samt oplysninger om elevernes overgang til ungdomsuddannelserne.

Skoledirektøren kan herudover f.eks. udbede sig forklaringer eller redegørelser fra skolen, udbede sig forskelligt materiale fra skolen, indhente oplysninger eller erklæringer fra ministeriets eller skolens samarbejdspartnere, besikke censur ved de mundtlige prøver samt besøge skolen anmeldt eller uanmeldt.

Skoledirektørens undersøgelse af sagen skal ske under iagttagelse af de almindelige forvaltningsretlige principper, herunder om saglighed og proportionalitet, hvor sidstnævnte indebærer, at der skal være et rimeligt forhold mellem den bekymring, der er vakt, og de undersøgelser, som iværksættes.

Det almindelige tilsyn varetages normalt på grundlag af stikprøvevis undersøgelse og screeninger ud fra indikatorer, som fastlægges i en plan for tilsynsindsatsen i det kommende år (tilsynsplan). De valgte indikatorer kan variere fra år til år og være udvalgt som led i tematiserede screeninger f.eks. dansk som andetsprog. Der kan endvidere foretages et almindeligt tilsyn på baggrund af indberetninger fra tilsynsførende eller fra andre.

Undervisningsministeren fastlægger det kommende års tilsynsplan efter oplæg herom fra Skolestyrelsen. Undervisningsministeren drøfter tilsynsplanen med skoleforeningerne, inden ministeren fastlægger planen. Skolestyrelsen offentliggør planerne på styrelsens hjemmeside på internettet.

Undervisningsministeren kan give påbud efter § 24 a, som foreslås nyaffattet, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, i forbindelse med et almindeligt tilsyn. Påbud kan anvendes i tilfælde, hvor der er grundlag for tvivl om, hvorvidt lovens § 1, stk. 2, § 1 a og § 2, stk. 3, 1. pkt., er opfyldt, men hvor der på den anden side ikke vurderes at være tale om en sådan væsentlig tvivl herom, at der er grundlag for at iværksætte skærpet tilsyn. Påbud gives for at give skolen mulighed for at rette op på forholdene.

## F. t. l. vedr. friskoler og private grundskoler m.v.

Hvis skolen ikke efterkommer et påbud, vil Undervisningsministeriets reaktionsmuligheder afhængigt af de konkrete omstændigheder være enten at fortsætte det almindelige tilsyn, at iværksætte et skærpet tilsyn eller at tilbageholde tilskud, lade tilskud bortfalde helt eller delvis eller kræve tilskud tilbagebetalt helt eller delvis, jf. friskolelovens § 21, stk. 2.

Tilsynet med undervisningen m.v. vil tillige kunne munde ud i et påbud til den certificerede tilsynsførende i form af påbud om inden for en nærmere bestemt frist at forbedre en mangelfuld tilsynsindsats, f.eks. at tilsynsførende tager stilling til elevernes standpunkt i engelsk, jf. det foreslåede § 9 b, stk. 6, 1. pkt.. Hvis tilsynsindsatsen ikke forbedres inden fristens udløb, kan undervisningsministeren udstede påbud til forældre-kredsen om at vælge en eller flere nye tilsynsførende eller anmode kommunalbestyrelsen om at udpege en eller flere nye tilsynsførende, jf. det foreslåede § 9 b, stk. 6, 2. pkt.

Bestemmelsen i den foreslåede § 9 g fastsætter, hvad gælder om skærpet tilsyn. Det skærpede tilsyn kan iværksættes, hvis der er anledning til tvivl om, hvorvidt en skoles undervisning efter en helhedsvurdering står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, eller hvorvidt skolen lever op til kravet om at forberede eleverne til at leve i et samfund med frihed og folkestyre, jf. friskolelovens § 1, stk. 2. Iværksættelsen af et skærpet tilsyn sker med udgangspunkt i de oplysninger i sagen, som er tilvejebragt via det almindelige tilsyn, da det er i forbindelse med oplysningen af sagen under det almindelige tilsyn, at det nødvendige grundlag for at iværksætte et skærpet tilsyn tilvejebringes.

Beslutningen om at iværksætte et skærpet tilsyn kan træffes af undervisningsministeren eller af Skolestyrelsen af egen drift. Beslutningen er som i dag af processuel karakter og er ikke en afgørelse.

Efter den gældende bestemmelse i friskolelovens § 9, stk. 10, kan undervisningsministeren beslutte, at kommunalbestyrelsen i skolekommunen skal føre et yderligere tilsyn, som efter lovforslaget fremover benævnes skærpet tilsyn. Denne mulighed videreføres med lovforslaget og udbygges med, at ministeren også kan beslutte, at kommunalbestyrelsen skal føre dele af et skærpet tilsyn.

Beslutningen om at iværksætte et skærpet tilsyn forudsætter, at der gennem det almindelige tilsyn er sket den nødvendige oplysning af sagen og derved tilvejebragt det nødvendige grundlag for beslutningen. Hvornår disse forudsætninger er opfyldt, beror på en konkret vurdering af omstændighederne i den enkelte sag. Vurderingen skal ske under iagttagelse af de al-

mindelige forvaltningsretlige principper, herunder om saglighed og proportionalitet.

Resultatet af et gennemført skærpet tilsyn kan være, at undervisningsministeren giver påbud om lovliggørelse af undervisningens kvalitet m.v., jf. den foreslåede affattelse af § 24 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, eller ved mere graverende mangler, at undervisningsministeren træffer afgørelse om at en skole ikke længere omfattes af lovens regler om frie grundskoler, jf. det foreslåede § 9 h, stk. 1.

Efter forslaget bemyndiges undervisningsministeren til at fastsætte regler om det skærpede tilsyn.

Tilsynsprocessen vil blive fastlagt i en bekendtgørelse, herunder med en beskrivelse af hvordan det konkrete tilsyn kan gennemføres inkl. møder med den pågældende skole, hvilke redskaber der kan anvendes, og hvordan undervisningen observeres.

Bekendtgørelsen vil endvidere indeholde en beskrivelse af de hovedområder, som indgår i det skærpede tilsyn ved vurderingen af undervisningen:

- Skolens del- og slutmål,
- skolens undervisningsplaner,
- skolens eventuelle årsplaner og oplysninger om planlagt tid til undervisningen i de enkelte fag og emner,
- lærernes kvalifikationer,
- de i undervisningen anvendte undervisningsmaterialer,
- skolens konkrete indsats i forbindelse med undervisningen i fag og emner,
- skolens specialundervisningsindsats,
- skolens undervisning i dansk som andetsprog,
- skolens forberedelse af eleverne til at leve i et samfund med frihed og folkestyre,
- skolens evalueringer, opfølgingsplaner,
- skolens faglige test,
- faglige test, som gennemføres i forbindelse med det skærpede tilsyn, og
- oplysninger om elevernes overgang til ungdomsuddannelserne.

For så vidt angår undervisningens faglige dimension skal det fremover tilstræbes, at faglige test i videst muligt omfang indgår i vurderingsgrundlaget. Faglige test kan også i dag indgå i vurderingsgrundlaget. Med en højere grad af vægtning af de faglige test er der dog tale om et kursskifte ud fra et ønske om at lægge større vægt på undervisningens resultater. Dermed styrkes skolernes frihed til at tilrettelægge og gennemføre en undervisning, som stemmer overens med skolernes egen overbevisning, og samtidig fastholdes skolerne på et krav om faglige resultater.

De faglige test skal tilrettelægges og gennemføres med udgangspunkt i skolens beskrivelse af den faglige progression, herunder skolens egne formulerede del- og slutmål for de enkelte fag og fagområder.

Faglige test kan medvirke til at afklare tvivl om undervisningen i et fag eller fagområde, således at elementer (kundskaber og færdighedsområder) i undervisningen, som konkret er vurderet i de faglige test, kun i begrænset omfang vil blive genstand for yderligere tilsynsaktiviteter. Et testresultat kan desuden bidrage til, at tilsynet hurtigere får fokus på problematiske forhold vedrørende undervisningen i et fag eller fagområde. Anvendelsen af faglige test vil således muligvis kunne afkorte det samlede tilsynsforløb i forbindelse med et skærpet tilsyn ved en øget fokusering af tilsynsindsatsen.

Et positivt testresultat vil med betydelig vægt tale for, at undervisningen, for så vidt angår den faglige dimension, vurderes at stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Et negativt testresultat vil tilsvarende med betydelig vægt tale for, at undervisningen, for så vidt angår den faglige dimension, vurderes ikke at stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Ved vurderingen af et negativt testresultat skal der som i dag tages højde for skolens elevgrundlag, herunder elevernes individuelle læringsforudsætninger.

Såfremt testen må anses for at afdække centrale kundskabs- og færdighedsområder for faget eller fagområdet, og testresultatet er negativt, kan testresultatet efter omstændighederne danne grundlag for en afgørelse om, at der ikke er tilstrækkelig sikkerhed for, at undervisningen står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Det skal i den forbindelse understreges, at testresultatet alene aldrig vil kunne udgøre grundlaget for afgørelsen.

Skolen og skolens elever har pligt til at deltage i faglige test i forbindelse med et skærpet tilsyn. Hvis skolen ikke medvirker, kan det medføre, at tilskud tilbageholdes, jf. friskolelovens § 21, stk. 2, eller at det efter omstændighederne tillægges processuel skadevirkning. Hvis skolens elever ikke deltager i test, kan det ligeledes efter omstændighederne tillægges processuel skadevirkning.

I § 9 h, stk. 1, 1. pkt., foreslås, at hvis undervisningsministeren på baggrund af et skærpet tilsyn finder, at der ikke er tilstrækkelig sikkerhed for, at en skole opfylder § 1, stk. 2, 1. pkt., om, at undervisningen skal stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, eller § 1, stk. 2, 4. pkt., om at skolen efter sit formål og i hele sit virke skal forberede eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folke-

styre samt udvikle og styrke elevernes kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskeret-tigheder, herunder ligestilling mellem kønnene, kan ministeren træffe afgørelse om, at skolen ikke længere er omfattet af lovens regler om frie grundskoler, og at skolen ikke kan modtage tilskud efter loven.

En afgørelse om, at en skole ikke længere omfattes af lovens regler om frie grundskoler, forudsætter, at overtrædelsen har en ikke ubetydelig vægt i forhold til skolens samlede virksomhed, således at der er proportionalitet mellem overtrædelsen og retsvirkningen. Afgørelse må derfor træffes på et velunderbygget grundlag.

Hvad enten det skærpede tilsyn undersøger, om undervisningen står mål med folkeskolens, jf. friskolelovens § 1, stk. 2, 1. pkt., eller om skolen lever op til kravene om at forberede eleverne til at leve i et samfund med frihed og folkestyre m.v., jf. friskolelovens § 1, stk. 2, 4. pkt., skal der lægges en samlet vurdering af skolens virksomhed til grund for afgørelsen. Enkeltstående undervisningsforløb eller episoder vil som altovervejende udgangspunkt ikke i sig selv være tilstrækkeligt grundlag for ministeren til at træffe afgørelse om, at skolen ikke er en fri grundskole i lovens forstand. Dette kan normalt alene give grundlag for et påbud om at ændre forholdene. Er der imidlertid alvorlige mangler ved undervisningen i blot et af de fagområder, som folkeskolens obligatoriske fagkreds normalt opdeles i, som f.eks. orienteringsfagene, vil det være tilstrækkeligt til, at ministeren kan konkludere, at der ikke er tilstrækkelig sikkerhed for, at skolen lever op til kravet i lovens § 1, stk. 2, 1. pkt.

Med forslaget præciseres, at hensynet til elevernes uddannelse og hensynet til deres forberedelse til at leve i et samfund med frihed og folkestyre, må gå forud for hensynet til videreførelsen af en skole, som ikke opfylder lovens krav, eller som, der ikke er tilstrækkelig sikkerhed for, gør det.

Bestemmelsen i det foreslåede § 9 h, stk. 1, 2. pkt., er en videreførelse af gældende lovs § 9, stk. 12, om at hvis undervisningsministeren har truffet beslutning om, at en skole ikke længere omfattes af lovens regler om frie grundskoler, er fortsat undervisning på skolen af børn i den undervisningspligtige alder herefter omfattet af bestemmelserne om hjemmeundervisning.

I § 9 h, stk. 2, 1. pkt., foreslås, at hvis undervisningsministeren på baggrund af et skærpet tilsyn finder, at der ikke er tilstrækkelig sikkerhed for, at en skole opfylder § 1, stk. 2, 2. pkt., om, at sprogstimuleringen skal stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, kan ministeren træffe afgørelse om, at sko-

len ikke længere kan tilbyde sprogstimulering efter lovens bestemmelser herom.

Bestemmelsen i det foreslåede § 9 h, stk. 2, 2. pkt., er en videreførelse af gældende lovs § 9 b, stk. 3, om at hvis ministeren har truffet beslutning om, at en skole ikke længere kan tilbyde sprogstimulering, er fortsat sprogundervisning på skolen omfattet af bestemmelsen om sprogstimulering i hjemmet i lov om folkeskolen.

Til nr. 3 (§ 11, stk. 1)

Efter friskolelovens § 11, stk. 1, nr. 1, litra c, afsættes af skolernes samlede driftstilskudsbevilling særlige tilskud til dækning af ekstraudgifter til læretimer, praktisk medhjælp, hjælpemidler og befordring af elever med svære handicap. De frie grundskolers skoleforeninger har ønsket mulighed for også at kunne anvende tilskuddet til betaling af pædagogisk medhjælp. Det foreslås derfor, at det særlige tilskud også skal kunne anvendes til betaling af pædagogisk medhjælp.

Til nr. 4 og 5 (§ 11, stk. 1 og 3)

Det foreslås, at der af den samlede driftstilskudsbevilling til de frie grundskoler fastsættes et beløb på finansloven til et særligt tilskud til skolernes foreninger til varetagelse af fælles opgaver for skolerne om tilsyn i forbindelse med certificering af tilsynsførende og selvevaluering.

Skoleforeningerne forudsættes at varetage vigtige opgaver i forbindelse med den nye tilsynsordning, f.eks. skal skoleforeningerne i fællesskab sikre, at de udbudte uddannelsesforløb for certificerede tilsynsførende lever op til opstillede krav, og foreningerne indstiller selvevalueringmodeller til Skolestyrelsen. Til brug herfor afsættes af statens samlede tilskud til skoleformen et bidrag til finansiering af skoleforeningernes udgifter. Det foreslås, at undervisningsministeren kan beslutte at henlægge administrationen af dette tilskud til Fordelingssekretariatet, jf. det foreslåede § 11, stk. 3, 2. pkt.

Til nr. 6 (§ 24 a)

Efter den gældende lovs § 24 a kan undervisningsministeren udstede påbud til en skole om at ændre sin virksomhed, hvis ministeren finder, at virksomheden ikke er i overensstemmelse med friskoleloven eller de regler eller aftaler, der er fastsat i henhold til loven.

Det foreslås, at ministeren også kan udstede påbud om at foretage konkrete ændringer af en virksomhed, hvis der ikke er tilstrækkelig sikkerhed for, at denne er

i overensstemmelse med loven eller de regler eller aftaler, der er fastsat i henhold til loven.

Denne udvidelse foreslås med henblik på, at ministeren kan udstede påbud i forbindelse med det statslige tilsyn, jf. lovforslagets § 1, nr. 2 (§§ 9 f og 9 g). Det vurderes i det enkelte tilfælde, hvilke af lovens sanktionsmuligheder der skal anvendes.

På baggrund af den betydelige metodefrihed, som skolerne har ifølge den gældende friskolelov, er Undervisningsministeriets adgang til at meddele påbud vedrørende en skoles undervisning m.v. begrænset til generelt formulerede påbud om at ændre herpå, således at undervisningen kommer til at stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Ministeriet kan således give påbud om, at konkret konstaterede forhold skal ændres, således at skolen herefter opfylder kravet i friskolelovens § 1, stk. 2, § 1 a og § 2, stk. 3, 1. pkt. Der er imidlertid ikke i overensstemmelse med friskoletanken, at ministeriet kan give påbud til en skole om bestemte indholdsmæssige handlinger som for eksempel anvendelse af nærmere bestemte undervisningsmetoder eller undervisningsmaterialer eller afskedigelse af en bestemt lærer.

Påbud vedrørende undervisningen m.v. vil dog kunne konkretiseres til en vis grad, f.eks. at skolen påbydes at sikre, at den praktisk/undersøgende dimension i faget natur/teknik indgår i undervisningen i et tilstrækkeligt omfang, og vedrørende elevernes alsidige udvikling kan et påbud f.eks. gå ud på, at sikre, at elevernes mulighed for at tilegne sig samarbejdsfærdigheder indgår i undervisningen i tilstrækkeligt omfang.

Til nr. 7 (§ 33, stk. 1)

Forslaget er en konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2.

Til nr. 8 (§ 33, stk. 2)

Undervisningsministeriet fører tilsyn med frie grundskoler, der ikke modtager statstilskud, for så vidt angår overholdelse af reglerne i lovens § 1, stk. 2, om at undervisningen skal stå mål med undervisningen i folkeskolen m.v. og med øvrige regler i loven, der gælder for denne skoleform, jf. lovens § 33, stk. 1.

For at børnene kan sikres en undervisning, der kan stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, gælder en række af lovens bestemmelser også for disse skoler. Det gælder f.eks. bestemmelserne om tilsyn, herunder de foreslåede bestemmelser om certificerede tilsynsførende og selvevaluering, regler om, at skolen skal have 1.-7. klassetrin, og at undervisningsproget er dansk, jf. § 33, stk. 1, modsætningsvist.

Det har i praksis vist sig svært for ministeriet at få disse skoler til at overholde friskoleloven. Det foreslås derfor, at ministeriet kan træffe afgørelse om, at disse skoler ikke længere omfattes af lovens regler om frie grundskoler, hvis de ikke overholder et påbud udstedt af ministeren. Konsekvensen heraf foreslås at være, at eventuel fortsat undervisning på stedet vil være hjemmeundervisning efter lovens kapitel 8. Sanktionen vil kun blive anvendt ved grovere eller ofte tilbagevendende overtrædelser. En afgørelse om, at en skole ikke længere omfattes af lovens regler om frie grundskoler, forudsætter, at overtrædelsen har en ikke ubetydelig vægt i forhold til skolens samlede virksomhed, således at der er proportionalitet mellem overtrædelsen og retsvirkningen. Afgørelsen må derfor træffes på et velunderbygget grundlag.

Til nr. 9 (§ 36 a, stk. 1)

Efter den gældende § 36 a kan de frie grundskoler varetage opgaver som privatinstitution eller privat dagpasning efter bestemmelserne herom i dagtilbudsloven for børn, der mindst er fyldt 3 år, for tiden indtil de begynder i børnehaveklasse. Med lovforslaget udvides denne mulighed til, at skolerne kan varetage opgaver som privatinstitution eller privat dagpasning allerede, fra børnene er mindst 2 år og 6 måneder.

Alle direkte driftsudgifter ved privatinstitution skal dækkes af forældrebetaling sammen med kommunale og eventuelle private tilskud, og ved privat dagpasning af forældrebetaling og eventuelle private tilskud. De frie grundskoler må ikke benytte statstilskuddet til skolen til pasning af børn i privatinstitution eller privat dagpasning.

Til nr. 10 (§ 39)

Bestemmelsen justeres som konsekvens af den foreslåede nyaffattelse af friskolelovens kapitel 3, jf. lovforslagets § 1, nr. 2.

*Til § 2*

*Til stk. 1*

Det foreslås, at loven skal træde i kraft den 1. august 2010.

*Til stk. 2*

Det foreslås, at der ved beregningen af tilskuddet pr. årselev i årene 2010-2012 skal fradrages et beløb til affholdelse af Undervisningsministeriets varetagelse af opgaverne til selvevaluering og certificering. En betydelig del af ministeriets arbejdsopgaver i forbindelse med det nye tilsynssystem vil ligge i perioden inden lovens ikrafttræden. Derfor foreslås det, at denne bestemmelse har virkning fra den 1. januar 2010.

*Til stk. 3*

Det foreslås, at bestemmelsen i det foreslåede § 9 b, stk. 3, jf. lovforslagets § 1, nr. 2, om, at den eller de valgte tilsynsførende senest ved tiltrædelse som tilsynsførende skal være certificeret, først har virkning for tilsynsførende, der vælges den 1. august 2012 eller senere. Dette medfører ikke, at tilsynsførende ikke kan certificeres før den 1. august 2012.

Tilsynsførende, der er valgt inden den 1. august 2012, kan virke som tilsynsførende i den periode, de er valgt for, uden at være certificerede efter den foreslåede bestemmelse i § 9 c. En tilsynsførende, der ikke er certificeret, og som er valgt før den 1. august 2012, kan fortsætte sin valgperiode ud. Forslaget indebærer, at tilsynet efter den foreslåede affattelse af § 9 b, stk. 1, 1. og 2. pkt., indtil 1. august 2016 kan føres af personer, der ikke er certificerede tilsynsførende. De ikke-certificerede tilsynsførende skal opfylde lovens øvrige krav til tilsynsførende, jf., de foreslåede bestemmelser i § 9 b og § 9 d.

## Bilag 1

## Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

*Gældende formulering***§ 8 a. (...)***Stk. 2.-4. (...)*

*Stk. 5.* Eleverne på en skole, der har meddelt Undervisningsministeriet, at afholdelse af afgangsprøve i historie er uforeneligt med dens værdigrundlag, skal ikke aflægge prøve i dette fag, men i et andet fag, der udtrækkes inden for den humanistiske fagblok. Skolen skal årligt indsende dokumentation for, at undervisningen i historie er givet på et niveau, der leder frem mod skolens slutmål i historie.

*Stk. 6.-8. (...)**Lovforslaget***§ 1**

I lov om friskoler og private grundskoler m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 962 af 26. september 2008, foretages følgende ændringer:

1. § 8 a, stk. 5, 2. pkt., ophæves.

*Gældende formulering*

## Kapitel 3

*Tilsyn*

§ 9. Det påhviler forældrene til børn i en fri grundskole (forældrekrædsen) at føre tilsyn med skolens almindelige virksomhed, herunder med, at skolen giver undervisning og sprogstimulering efter § 1, stk. 2, 2. pkt., som står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Forældrekrædsen træffer selv beslutning om, på hvilken måde tilsynet skal udøves.

*Stk. 2.* Forældrekrædsen vælger for højst 4 år en eller flere personer til at føre tilsyn med elevernes standpunkt i dansk, regning/matematik og engelsk og hvis skolen er omfattet af § 8 a, stk. 4, historie samt med, om skolens samlede undervisningstilbud ud fra en helhedsvurdering står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Den eller de tilsynsførende skal endvidere påse, at skolen opfylder kravet i § 1, stk. 2, 4. pkt., og at undervisningssproget er dansk. Forældrekrædsen kan i stedet anmode kommunalbestyrelsen i skolekommunen om at varetage disse tilsynsopgaver. Undervisningsministeren kan fastsætte nærmere regler om valget af den eller de tilsynsførende. Skolen skal orientere Undervisningsministeriet om, hvem der er valgt til at føre tilsyn. Opfylder den eller de tilsynsførende ikke på tilfredsstillende måde kravene til tilsynet i henhold til denne lov eller regler fastsat i medfør heraf, kan undervisningsministeren pålægge forældrekrædsen inden for en nærmere angivet frist at vælge en eller flere nye tilsynsførende.

*Lovforslaget*

## 2. Kapitel 3 affattes således:

## »Kapitel 3

*Tilsyn**Forældrekræds og bestyrelse*

§ 9. Det påhviler forældrene til børn i en fri grundskole at føre tilsyn med skolens almindelige virksomhed. Forældrekrædsen træffer selv beslutning om, på hvilken måde tilsynet skal udøves, jf. dog § 9 a.

§ 9 a. Forældrekrædsen og bestyrelsen skal i fællesskab sikre, at en eller flere tilsynsførende varetager tilsynet med

- 1) elevernes standpunkt i dansk, matematik, engelsk og, hvis skolen er omfattet af § 8 a, stk. 5, historie,
- 2) at skolens samlede undervisningstilbud ud fra en helhedsvurdering står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, og
- 3) at skolen opfylder kravene i § 1, stk. 2, 4. pkt., og § 2, stk. 3, 1. pkt.

*Stk. 2.* Forældrekrædsen og skolens bestyrelse kan i stedet i fællesskab træffe beslutning om, at tilsynet med de forhold, der er nævnt i stk. 1, nr. 1-3, skal føres af skolen ved selvevaluering efter en evalueringsmodel godkendt af undervisningsministeren, jf. § 9 e.

*Stk. 3.* Gennemføres en beslutning om selvevaluering, jf. stk. 2, ikke, finder stk. 1 anvendelse.

*Gældende formulering**Stk. 3. Den eller de tilsynsførende*

- 1) skal til stadighed have sådanne faglige og pædagogiske forudsætninger, at de er i stand til at varetage et tilsyn med undervisningen på grundskoleniveau,
- 2) skal beherske dansk i skrift og tale, medmindre tilsynet føres ved de tyske mindretalskoler eller ved skoler, der har fået godkendt et andet undervisningssprog end dansk,
- 3) må ikke tilhøre forældrekredsen,
- 4) må ikke være medlem af bestyrelsen,
- 5) må ikke være ansat på skolen,
- 6) må ikke være ansat eller bestyrelsesmedlem på en anden fri grundskole, hvis skolens ansatte eller bestyrelsesmedlemmer fører tilsyn med denne anden frie grundskole, og
- 7) må ikke være gift eller nært beslægtet med personer, der er nævnt i nr. 3-6.

*Stk. 4. Skolen skal betale den eller de personer, der er valgt som tilsynsførende, en godtgørelse efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.*

*Stk. 5. Hvis forældrekredsen ikke vælger en tilsynsførende, varetages tilsynet af kommunalbestyrelsen.*

*Stk. 6. Den eller de tilsynsførende skal aflægge mindst et årligt tilsynsbesøg på skolen. Undervisningen skal overværes i et omfang afstemt efter skolens størrelse, dog svarende til mindst en hel skoledag. Undervisningen inden for hvert af de fagområder, som folkeskolens fagkreds naturligt kan opdeles i, skal overværes af en tilsynsførende. Derudover skal den eller de tilsynsførende drøfte indholdet af skolens undervisningsplaner med skolens leder og lærere og vurdere det anvendte undervisningsmateriales faglige og pædagogiske kvalitet.*

*Lovforslaget**Certificeret tilsynsførende*

**§ 9 b.** Den eller de tilsynsførende, der er nævnt i § 9 a, stk. 1, vælges af forældrekredsen for højst 4 år ad gangen. Forældrekredsen kan dog i stedet anmode kommunalbestyrelsen i skolekommunen om at udpege den eller de tilsynsførende. Skolen skal underrette Undervisningsministeriet om, hvem der er valgt eller udpeget til at føre tilsyn.

*Stk. 2. Den eller de tilsynsførende må ikke*

- 1) tilhøre forældrekredsen,
- 2) være medlem af skolens bestyrelse,
- 3) være ansat på skolen,
- 4) være ansat eller bestyrelsesmedlem på en anden fri grundskole, hvis skolens ansatte eller bestyrelsesmedlemmer fører tilsyn med denne anden frie grundskole, eller
- 5) være gift eller nært beslægtet med personer, der er omfattet af nr. 1-4.

*Stk. 3. Den eller de tilsynsførende skal senest ved tiltrædelsen som tilsynsførende være certificeret i henhold til § 9 c.*

*Stk. 4. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om valg af tilsynsførende.*

*Stk. 5. Skolen skal betale den eller de tilsynsførende en godtgørelse efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, medmindre den eller de tilsynsførende har fraskrevet sig retten til godtgørelse.*

*Stk. 6. Undervisningsministeren kan udstede påbud til en certificeret tilsynsførende om inden for en nærmere bestemt frist at forbedre en mangelfuld tilsynsindsats. Opfylder den eller de tilsynsførende ikke kravene til tilsynet i henhold til denne lov eller regler fastsat i medfør heraf, kan undervisningsministeren udstede påbud til forældrekredsen om inden for en nærmere angivet frist at vælge en eller flere nye tilsynsførende eller at anmode kommunalbestyrelsen om at udpege en eller flere nye tilsynsførende.*

*Gældende formulering*

*Stk. 7.* Den eller de tilsynsførende afgiver hvert år en skriftlig tilsynserklæring til forældrekredsen og skolens bestyrelse om tilsynet efter stk. 2, herunder om elevernes standpunkt i de fag, der er nævnt i stk. 2. I tilfælde, hvor forældrekredsen har valgt flere tilsynsførende, og hvor disse ikke er enige om affattelsen af den skriftlige tilsynserklæring, skal dette fremgå af erklæringen. Enhver tilsynsførende har ret til at afgive sit særstandpunkt til forældrekredsen. Skolen udleverer den skriftlige tilsynserklæring til forældrekredsen og offentliggør den på skolens hjemmeside på internettet. Undervisningsministeren kan fastsætte nærmere regler om formen for afgivelse af tilsynserklæringen.

*Lovforslaget*

**§ 9 c.** Undervisningsministeriet certificerer efter indstilling fra skoleforeningerne de tilsynsførende, der er nævnt i § 9 b, stk. 1.

*Stk. 2.* En tilsynsførende skal for at opnå certificering

- 1) have sådanne faglige og pædagogiske forudsætninger, at den pågældende er i stand til at varetage et tilsyn med undervisningen på grundskoleniveau, og
- 2) beherske dansk i skrift og tale, medmindre tilsynet føres på de tyske mindretalsskoler eller ved skoler, som har fået godkendt et andet undervisningssprog end dansk, jf. § 2, stk. 3.

*Stk. 3.* De kvalifikationer, som er nævnt i stk. 2, nr. 1, kan erhverves ved at gennemføre et uddannelsesforløb, der giver indsigt i tilsynsopgaverne, tilsynets udførelse og afrapportering. Personer, der på anden måde kan dokumentere, at de opfylder kravene i stk. 2, nr. 1, kan tillige certificeres.

*Stk. 4.* Undervisningsministeren fastsætter regler om certificeringsordningen.

## Bilag til f. t. l. vedr. friskoler og private grundskoler m.v.

*Gældende formulering*

*Stk. 8.* Skønner den eller de tilsynsførende, at elevernes standpunkt i et eller flere fag, jf. stk. 2, ikke står mål med, hvad der almindeligvis opnås i folkeskolen, eller at skolens undervisning ikke opfylder kravene i § 1, stk. 2, 1. og 2. pkt., fastsættes en frist på mindst 3 måneder til forbedring af forholdene. Hvis den eller de tilsynsførende stadig finder undervisningen mangelfuld, udfærdiger den eller de tilsynsførende en erklæring herom, som sendes til høring i forældrekredsen og i skolens bestyrelse. Hvis den eller de tilsynsførende efter høringen fortsat finder undervisningen mangelfuld, indsendes en begrundet indberetning med de eventuelt afgivne høringssvar til Undervisningsministeriet. Undervisningsministeren kan herefter træffe beslutning om, at skolen ikke længere er en fri grundskole efter denne lov, og at skolen ikke kan modtage tilskud efter denne lov, medmindre ministeren skønner, at der er behov for at iværksætte et yderligere tilsyn efter stk. 10.

*Stk. 9.* Undervisningsministeren fører særskilt tilsyn med frie grundskoler, der giver undervisning på 9. klassetrin, og som ikke afholder folkeskolens afgangsprøver, og med historieundervisningen på skoler, der er omfattet af § 8 a, stk. 4.

*Lovforslaget*

**§ 9 d.** Den eller de tilsynsførende skal

- 1) aflægge mindst ét årligt tilsynsbesøg på skolen,
- 2) overvære undervisningen i et omfang afstemt efter skolens størrelse,
- 3) overvære undervisningen inden for hvert af de fagområder, som folkeskolens fagkreds naturligt kan opdeles i,
- 4) drøfte indholdet af skolens undervisningsplaner med skolens leder og lærere, og
- 5) vurdere det anvendte undervisningsmateriales faglige og pædagogiske kvalitet.

*Stk. 2.* Den eller de tilsynsførendes overværelse af skolens undervisning, jf. stk. 1, nr. 2, skal have et omfang svarende til mindst én hel skoledag.

*Stk. 3.* Skolen skal efter anmodning udlevere de oplysninger til den eller de tilsynsførende, som er nødvendige for tilsynets gennemførelse.

*Stk. 4.* Den eller de tilsynsførende afgiver hvert år en skriftlig tilsynserklæring til forældrekredsen og skolens bestyrelse om tilsynet efter § 9 a, stk. 1. Er der blandt flere tilsynsførende uenighed om affattelsen af tilsynserklæringen, skal dette fremgå af erklæringen. Enhver tilsynsførende har ret til at afgive sit særstandpunkt i tilsynserklæringen. Tilsynserklæringen skal offentliggøres på skolens hjemmeside på internet.

*Stk. 5.* Undervisningsministeren kan fastsætte regler om formen for afgivelse af den tilsynserklæring, der er nævnt i stk. 4.

### Gældende formulering

*Stk. 10.* Undervisningsministeren kan i særlige tilfælde træffe beslutning om yderligere tilsyn med en skole. Undervisningsministeren kan beslutte, at kommunalbestyrelsen i skolekommunen skal føre dette tilsyn. Undervisningsministeren kan beslutte, hvorledes det yderligere tilsyn i de enkelte konkrete tilfælde skal udføres, herunder at der skal anvendes test.

*Stk. 11.* Hvis der på baggrund af et yderligere tilsyn efter undervisningsministerens skøn ikke er tilstrækkelig sikkerhed for, at skolen opfylder kravene i § 1, stk. 2, kan undervisningsministeren beslutte, at skolen ikke længere er en fri grundskole efter denne lov, og at skolen ikke kan modtage tilskud efter denne lov.

*Stk. 12.* Hvis undervisningsministeren i medfør af stk. 8 eller 11 har truffet beslutning om, at en skole ikke længere er en fri grundskole efter denne lov, er eventuel fortsat undervisning på skolen af børn i den undervisningspligtige alder herefter omfattet af bestemmelserne i kapitel 8, herunder bestemmelserne om kommunalbestyrelsens tilsyn med undervisningen.

*Stk. 13.* Skolen skal til tilsynet efter stk. 2, 5, 9 og 10 på begæring udlevere de oplysninger, som den eller de tilsynsførende finder har betydning for tilsynets udførelse.

### Lovforslaget

*Stk. 6.* Skønner den eller de tilsynsførende, at elevernes standpunkt i et eller flere fag, jf. § 9 a, stk. 1, nr. 1, ikke står mål med, hvad der almindeligvis opnås i folkeskolen, eller at skolens undervisning ikke opfylder kravene i § 1, stk. 2, 1. eller 2. pkt., fastsættes en kort frist, dog på mindst 3 måneder, til forbedring af forholdene. Det samme gælder, hvis den eller de tilsynsførende skønner, at skolen ikke opfylder kravene i § 1, stk. 2, 4. pkt., eller § 2, stk. 3, 1. pkt. Hvis den eller de tilsynsførende efter fristens udløb finder, at kravet om forbedring af forholdene fortsat ikke er opfyldt, udfærdiger den eller de tilsynsførende en erklæring herom, som sendes i høring hos forældrekredsen og skolens bestyrelse. Hvis den eller de tilsynsførende efter høringsgen herefter finder, at kravet om forbedring af forholdene fortsat ikke er opfyldt, sendes en begrundet indberetning herom med de eventuelt afgivne høringssvar til Undervisningsministeriet.

### Selvevaluering

**§ 9 e.** Undervisningsministeriet godkender efter indstilling fra de frie grundskolers skoleforeninger modeller for, hvordan frie grundskoler kan foretage selvevalueringer, jf. § 9 a, stk. 2.

*Stk. 2.* Skoler, der foretager selvevaluering efter en model godkendt i medfør af stk. 1, skal mindst hvert tredje år gennemføre en sådan evaluering.

*Stk. 3.* Skolen skal løbende offentliggøre resultatet af evalueringen og skolens plan for, hvordan der vil blive fulgt op herpå på skolens hjemmeside på internettet.

*Stk. 4.* Undervisningsministeren fastsætter regler om selvevaluering, herunder om kriterierne for godkendelse af evalueringsmodeller.

*Gældende formulering*

§ 9 a. En fri grundskole med kostafdeling, jf. § 2, stk. 4, kan anmode undervisningsministeren om, at denne fører tilsyn med kostafdelingen.

§ 9 b. Undervisningsministeren kan i særlige tilfælde træffe beslutning om yderligere tilsyn med sprogstimuleringen på en skole. Bestemmelsen i § 9, stk. 10, 2. og 3. pkt., gælder tilsvarende for disse tilsyn.

*Stk. 2.* Hvis der på baggrund af et yderligere tilsyn, jf. stk. 1, efter undervisningsministerens skøn ikke er tilstrækkelig sikkerhed for, at skolen opfylder kravet i § 1, stk. 2, 2. pkt., kan undervisningsministeren beslutte, at skolen ikke længere kan tilbyde denne sprogstimulering efter lovens bestemmelser herom.

*Stk. 3.* Hvis undervisningsministeren i medfør af stk. 2 har truffet beslutning om, at en skole ikke længere kan tilbyde sprogstimulering efter lovens bestemmelser herom, er fortsat sprogstimulering på skolen herefter omfattet af bestemmelsen om sprogstimulering i hjemmet m.v. i lov om folkeskolen, jf. bestemmelserne i kapitel 8 i denne lov.

*Lovforslaget**Statens tilsyn med undervisningen m.v.*

§ 9 f. Undervisningsministeren fører tilsyn med, at frie grundskoler overholder § 1, stk. 2, § 1 a og § 2, stk. 3, 1. pkt.

§ 9 g. Undervisningsministeren kan træffe afgørelse om, at en skole skal undergives et skærpet tilsyn. Undervisningsministeren kan i den forbindelse beslutte, at kommunalbestyrelsen i skolekommunen skal føre dette tilsyn eller dele deraf.

*Stk. 2.* Undervisningsministeren fastsætter regler om skærpet tilsyn, herunder om tilsynsprocessen og hvilke redskaber, der kan anvendes, herunder test.

§ 9 h. Finder undervisningsministeren på baggrund af et skærpet tilsyn, at der ikke er tilstrækkelig sikkerhed for, at en skole opfylder kravene i § 1, stk. 2, 1. eller 4. pkt., kan ministeren træffe afgørelse om, at skolen ikke længere omfattes af lovens regler om frie grundskoler, og at skolen ikke kan modtage tilskud efter loven. Eventuel fortsat undervisning på skolen af børn i den undervisningspligtige alder vil herefter være omfattet af kapitel 8.

*Stk. 2.* Finder undervisningsministeren på baggrund af et skærpet tilsyn, at der ikke er tilstrækkelig sikkerhed for, at en skole opfylder kravene i § 1, stk. 2, 2. pkt., kan ministeren træffe afgørelse om, at skolen ikke længere kan tilbyde denne sprogstimulering efter lovens bestemmelser herom. § 4 a i lov om folkeskolen finder herefter tilsvarende anvendelse på eventuel fortsat sprogstimulering på skolen.«

*Gældende formulering*

§ 11. Af driftstilskudsbevillingen, jf. § 10, fastsættes på finansloven:

- 1) Et særligt tilskud
  - a) til specialundervisning,
  - b) til støtteundervisning i dansk af tosprogede elever og
  - c) til dækning af ekstraudgifter til lærertimer, praktisk medhjælp, hjælpemidler og befordring af elever med svære handicap.
- 2) Et særligt tilskud til vikarudgifter, sygeundervisning, lærernes kursusdeltagelse, herunder efteruddannelse, og særlige lærerlønudgifter.
- 3) Et særligt tilskud til tyske mindretalsskoler.

*Stk. 2. (...)*

*Stk. 3.* Undervisningsministeren kan bestemme, at tilskuddene efter stk. 1, nr. 2, og § 17, stk. 1-3, fordeles mellem skolerne af den selvejende institution Fordelingssekretariatet for friskoler og private grundskoler, hvis vedtægter godkendes af undervisningsministeren. Fordeling af tilskud til lærernes efteruddannelse kan fordelingssekretariatet efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, overlade til skoleorganisationer og lignende, der virker inden for lovens område. Undervisningsministeren kan tillægge fordelingssekretariatet yderligere opgaver af administrativ karakter på de frie grundskolers område. Fordelingssekretariatet kan fra skolerne indhente de oplysninger, der er nødvendige for varetagelsen af dets opgaver i henhold til 1. og 3. pkt. Med forældrenes samtykke kan fordelingssekretariatet efter anmodning fra en fri grundskole elektronisk indhente de økonomiske oplysninger fra skattemyndighederne, der er nødvendige for varetagelsen af sekretariatets opgaver i henhold til § 17, stk. 1. Forvaltningsloven og offentlighedsloven gælder for fordelingssekretariatets virksomhed. Undervisningsministeren kan fastsætte nærmere regler om administrationen af fordelingssekretariatets opgaver.

*Stk. 4.-8. (...)*

*Lovforslaget*

3. I § 11, stk. 1, nr. 1, litra c, indsættes efter »lærertimer,«: »pædagogisk medhjælp,«.

4. I § 11, stk. 1, indsættes som nr. 4:

»4) Et særligt tilskud til de frie grundskolers foreninger til varetagelse af fælles opgaver om tilsyn, jf. §§ 9 b-9 e.«

5. I § 11, stk. 3, indsættes efter 1. pkt.:

»Fordelingssekretariatet fordeler endvidere tilskuddet efter stk. 1, nr. 4, mellem skolernes foreninger.«

## Gældende formulering

§ 24 a. Finder undervisningsministeren, at en skoles virksomhed ikke er i overensstemmelse med denne lov, de regler eller aftaler, der er fastsat eller indgået i henhold til loven, kan ministeren udstede påbud til skolen om at ændre den pågældende virksomhed.

§ 33. Bestemmelserne i §§ 5, 7 og 9 a, kapitel 4 bortset fra § 23, kapitlerne 5 og 6 bortset fra § 31 og § 37, stk. 4-6, gælder ikke for frie grundskoler, som ikke modtager statstilskud efter denne lov.

Stk. 2. (...)

§ 36 a. En fri grundskole kan for børn, der er fyldt 3 år, for tiden, indtil de begynder i børnehaveklasse, varetage opgaver som privatinstitution eller privat dagpasning efter bestemmelserne herom i lov om dag-, fritids- og klubtilbud m.v. til børn og unge (dagtilbudsloven). Skolens bestyrelse har den overordnede ledelse af pasningsordningen.

Stk. 2. (...)

§ 39. Undervisningsministeren kan godkende afvigelser fra bestemmelser i § 9, stk. 2, for skoler, hvis undervisningssprog er et andet end dansk, eller som i øvrigt har særlig tilknytning til et fremmedsprog.

## Lovforslaget

6. § 24 a affattes således:

»§ 24 a. Finder undervisningsministeren, at der ikke er tilstrækkelig sikkerhed for, at en skoles virksomhed er i overensstemmelse med denne lov eller de regler eller aftaler, der er fastsat eller indgået i henhold til loven, kan ministeren udstede påbud til skolen om at foretage konkrete ændringer af den pågældende virksomhed.«

7. I § 33, stk. 1, ændres »§§ 5, 7 og 9 a,« til: »§ 5, § 7,«.

8. I § 33 indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. Hvis en skole, der ikke modtager tilskud efter denne lov, overtræder et påbud efter § 24 a, kan undervisningsministeren træffe afgørelse om, at skolen ikke længere omfattes af lovens regler om frie grundskoler. Eventuel fortsat undervisning på skolen af børn i den undervisningspligtige alder vil være omfattet af kapitel 8.«

9. I § 36 a, stk. 1, 1. pkt., ændres »fyldt 3 år« til: »mindst 2 år og 6 måneder«.

10. I § 39 ændres »§ 9, stk. 2,« til: »§ 9 a, stk. 1,«.

Til lovforslag nr. L 144. Skriftlig fremsættelse (26. februar 2009)

**Undervisningsministeren (Bertel Haarder):**

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

*Forslag til lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v. (Tilsynet med undervisningen m.v. og optagelse i dagtilbud af børn på mindst 2 år og 6 måneder m.v.)*

(Lovforslag nr. L 144).

Efter lovforslaget indføres en ny model for tilsynet med undervisningen m.v. på de frie grundskoler.

Det skolenære tilsyn med skolen skal fortsat ligge hos forældrekredsen. Forældrekredsen og skolens bestyrelse får mulighed for at vælge, om tilsynet med skolens undervisning m.v., skal varetages af en eller flere certificerede tilsynsførende, eller ved at skolen foretager selvevaluering efter en evalueringsmodel, der er godkendt af undervisningsministeren.

Efter lovforslaget bemyndiges undervisningsministeren til at fastsætte regler om certificeringsordningen, om formen for de tilsynsførendes afgivelse af tilsynserklæring og om selvevaluering.

En tilsynsførende skal som hidtil have sådanne faglige og pædagogiske forudsætninger, at den pågældende er i stand til at varetage et tilsyn med undervisningen på grundskoleniveau og skal beherske dansk i skrift og tale. Kvalifikationer kan erhverves gennem et uddannelses-

forløb. Kravet om certificering skal have virkning fra den 1. august 2012.

Statens tilsyn med undervisningen m.v. forenkles til to former, et almindeligt og et skærpet tilsyn. Det nuværende lovbestemte særskilte tilsyn med skoler, som enten ikke tilbyder folkeskolens afgangsprøver eller ikke tilbyder prøve i faget historie, afskaffes.

Faglige test forventes i videst muligt omfang inddraget i statens vurdering af undervisningens kvalitet på den enkelte skole.

Det foreslås, at særlige tilskud til ekstraudgifter i forbindelse med undervisning af svært handicappede elever skal kunne anvendes til betaling af pædagogisk medhjælp.

Efter lovforslaget skal de frie grundskoler kunne varetage opgaver som privatinstitution eller privat dagpasning for børn, der er mindst 2 år og 6 måneder, hvilket er 6 måneder tidligere end i dag.

Lovforslaget medfører udgifter til skolernes fælles administration af tilsynsordningen, som finansieres ved fradrag i den samlede økonomiske ramme for friskoleområdet. Beløbet fastsættes på de årlige finanslove.

Det foreslås, at loven skal træde i kraft den 1. august 2010.

Idet jeg i øvrigt tillader mig at henvise til lovforslaget og de ledsagende bemærkninger, skal jeg hermed anbefale lovforslaget til det Høje Tings velvillige behandling.